

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ AB Genişlemesi Gerginliğe Yol Açıyor
- ✓ Türkiye, AB Üyeliğinde En Zor Sınava Tabi Tutuluyor
- ✓ Türk İşadamları Ülkenin AB Üyeliği Konusunda Endişeli
- ✓ ABD İstihdam Verileri
- ✓ Japonya: Mayıs Ayı İstihdam Verileri
- ✓ Avrupa Merkez Bankası ve İngiltere Faiz Oranlarını Değiştirmede
- ✓ Fiyat Dalgalanmaları Ekonomileri Tehdit Ediyor
- ✓ Amerikan Ekonomisinin Görünümü Ekonomistleri Endişelendiriyor
- ✓ Amerikalı Yatırımcılar Küresel Yatırımları Artırıyor
- ✓ Almanlar Yabancı Alımlardan Rahatsız
- ✓ Hedge Fonlar Yakın Takibe Alınıyor
- ✓ Bank of America MBNA İçin 35 Milyar Dolar Ödeyecek
- ✓ Çin'in ABD'li Petrol Şirketine Yönelik Talebi Amerika'da Ulusal Güvenlik Tartışması Başlattı
- ✓ Ruhani'nin İstifası İran-AB Müzakerelerini Tehdit Ediyor

YORUMLAR

- ✓ Türkiye Yol Ayrımında
- ✓ Türkiye'nin AB Üyeliği Zorlaşıyor

AB Genişlemesi Gerginliğe Yol Açıyor

Fransa ve Hollanda'da AB anayasasının reddedilmesi, Avrupa'nın sınırları genişledikçe ortaya çıkabilecek kontrol, kimlik ve yaşam standardı kaybına karşı bir protesto olarak değerlendiriliyor. Avrupa Komisyonunun, Türkiye ile prensipte 3 Ekim'de başlayacak katılım müzakerelerinin çerçevesini oluşturması "hayır" oylarından sonra olumlu bir gelişme olarak karşılanıyor. AB Bakanlar Konseyi muhtemelen 3 Ekim tarihinden önce bu katılım çerçevesini kullanıp kullanmamaya karar verecek.

AB'nin, kendi refahını ve uluslararası konumunu güçlendirirken istikrarı ve zenginliği komşularına yaymak için kullandığı en önemli araç olan genişleme, Birliğin en başarılı politikasıdır. Genişlemenin kapsamlı bir şekilde tartışılması gerekiyor, ancak şu anda genişlemeyi durdurmak dürüstlikle bağdaşmaz.

Avrupa Birliği çeşitli taahhütlerde bulundu ve sözünü tutmalı. Katılım anlaşmaları imzalanan Romanya ve Bulgaristan AB'den uzak tutulamaz, ancak AB'ye katılımları 2008 yılına sarkabilir. Katılım müzakerelerini erteleyen Hırvatistan'ın savaş suçlularının takibinde daha istekli olması isteniyor. AB'nin batı Balkan ülkelerine de üyelik perspektifini sunması gerekiyor. Aksi takdirde bölgede 1990'larda yaşanan kargaşa günlerine geri dönecektir.

Türkiye'nin Birliğe katılmasında var olan belirsizlik ortamını inkar etmek çok güç. Almanya'nın gelecek seçimdeki muhtemel lideri Angela Merkel ve Fransa'nın gelecekteki olası lideri Nicolas Sarkozy, Türkiye'nin üyeliğine karşı çıkıyor. Sarkozy, bu hafta bütün genişleme faaliyetlerinin durdurulmasını önerdi. Türkiye gibi fakir, nüfusu fazla bir ülkenin Birliğe katılması çok zor. Türkiye'nin ve çoğu Balkan ülkelerinin katılımı 10-15 yılı bulur. O zamana kadar AB kurumlarında ve üyeliklerde reformlara gidilebilir.

Financial Times,30 Haziran,Syf:16

Türkiye, AB Üyeliğinde En Zor Sınava Tabi Tutuluyor

Avrupa Komisyonu'nun Genişlemeden sorumlu Komiseri Olli Rehn, Türkiye'nin daha önce AB üyeliğine aday diğer hiçbir ülkenin karşılaşmadığı zorluklarla karşılaşabileceğini ve tam üyelik yerine "imtiyazlı ayrıcalığı" kabul etmek zorunda kalabileceğini kaydediyor. Müzakereler sırasında Türkiye'nin gerçekleştireceği reformların önemini vurgulayarak Türkiye'nin uzun ve zorlu bir süreçte olduğunu sözlerine ekliyor.

Olli Rehn, Türkiye'nin Kıbrıs ve Ermenistan gibi komşuları ile ilişkilerindeki sorunları ve ilaç ticareti ve fikri mülkiyet hakları gibi ekonomik konularla ilgili engelleri vurguluyor. Rehn'e göre Komisyonun 25 AB üye devletin tamamının onaylamak zorunda olduğu önerileri ışığında Türkiye sadece değişiklikleri yapmaya söz vermekle kalmayıp aynı zamanda reformları uygulamalı.

Fransa ve Hollanda'da AB anayasasının reddedilmesi ve Eylül ayında Almanya seçimlerinde Hristiyan Demokratların kazanma ihtimali Türkiye'nin AB'ye katılımı ihtimalini olumsuz yönde etkiliyor.

Avusturya, imtiyazlı ortaklık fikrini yaymak isterken Kıbrıs, Türkiye'nin kendilerini diplomatik olarak tanımaları için görüşmeleri yoğunlaştırıyor. İngiltere, AB dönem başkanlığı süresince olabildiğince bu konulara değinmemeye çalışacak.

Financial Times, 30 Haziran, Syf:2

Türk İşadamları Ülkenin AB Üyeliği Konusunda Endişeli

AB içinde Türkiye'nin üyeliğine yönelik sert tepkiler Türk iş adamlarını, AB'nin Türkiye'ye verdiği üyeliğe dair sözlerini tutup tutmayacağını sorgulamaya yönlendiriyor. Coşkulu bir Avrupa taraftarı olan Türkiye'nin en güçlü iş kadını Güler Sabancı da Avrupa kriterlerine uygun olarak tüketici gıda paketlemesini iyileştirme, Türk otomobil lastiklerinin şekillerini yeniden tasarlama gibi büyük değişiklikler yapmayı planlıyor. Sabancı AB üyeliğini güçlü bir şekilde destekliyor ve AB sürecinin Avrupa ya da AB için değil Türkiye için gerekli olduğunu kaydediyor.

AB ve Türkiye arasındaki ilişkilerin bozulması Amerika'nın Orta Doğudaki dış politikalarını sarsacak ve Avrupa ile ABD'de Müslüman düşmanlığını artıracaktır. Türkiye'nin Birliğe katılımına karşı güçlü bir muhalefeti simgeleyen Fransa ve Hollanda referandumlarından sonra birçok Türk Avrupa kendilerini reddetmeden kendilerinin Avrupa'yı reddetmesi gerektiğini düşünüyor. Resmi katılım müzakerelerinin Ekim'de başlaması ve en az on yılda tamamlanması beklenirken Türklerin hedefe ulaşma ümitleri kayboluyor. Türkiye'nin AB emelleri, Fransız ve Alman liderlerinin Türkiye'nin katılımına karşı sergiledikleri düşmanca tutumdan dolayı da yok oluyor.

İstanbul merkezli İktisadi Kalkınma Vakfı'nın Mayıs ayı anketi, AB üyeliğine karşı Türk desteğinin yüzde 94'ten yüzde 63'e düştüğünü gösteriyor. Türkiye AB'ye katılsa bile Türk işçilerinin AB ülkelerine girişinin yasaklanması, Türk işçilerini dünyanın en büyük ticaret bloğuna yönlendirmek isteyen Türk şirketlerini kızdırıyor.

Türkiye'nin en büyük çelik şirketi Çolakoğlu'nun genel müdürü Uğur Dalbeler de Sabancı ile aynı kaygıları taşıyor. Dalbeler, Türkiye'nin henüz AB'ye katılmamasına rağmen ucuz Türk çeliğinin AB piyasasına yayılmasını istemeyen AB politika yapıcılarının isteği doğrultusunda çelik şirketlerinin ürettikleri çeliğin miktarını sınırlamaya zorlandığını kaydediyor. Şirket aynı zamanda AB şartnamesine göre çelik santrallerinin çevre standartlarını yükseltmek zorunda kalıyor. Türkiye'de ücretlerin artışı, Çolakoğlu'nun Çin, Ukrayna ve İran gibi emeğin ucuz olduğu ülkelerdeki üreticilerle rekabet etmesini zorlaştırıyor.

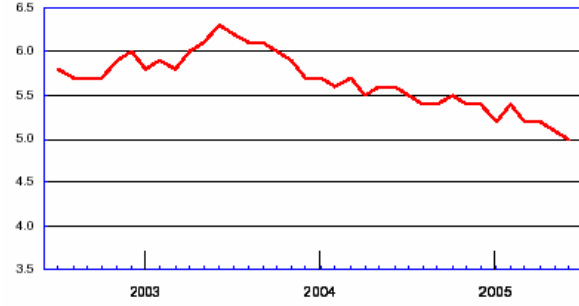
Avrupa ülkelerinde artan anti-Türkçülük'ün yansıması olarak Türk siyasetinde de anti-AB hareketleri artıyor. Almanya, Danimarka, İspanya ve Nato'da görev yapan eski Türk elçisi Onur Öymen, 1960'larda AB ile Türkiye'nin gümrük birliğinin taslağını yaptı ve Türkiye'nin AB'ye katılımını destekliyor. Türkiye'nin ana muhalefet partisinin genel başkan yardımcısı olarak Öymen, AB sürecinde başarısız olunursa Türkiye'nin yapması gerekenleri değerlendiriyor. Öymen'e göre AB süreci başarısızlıkla sonuçlanırsa Türkiye AB ile yakın ekonomik ilişkilerini sınırlamalı ya da Birliğe üye olmayan Norveç ve İsviçre gibi ülkelerle ilişkilerini güçlendirmeli. Öymen, ikinci seçeneğin Türkiye'yi Orta Doğu'ya yakınlaştıracığını ve İslami dünyaya yol göstereceğini kaydediyor.

Artan şüphelere rağmen Türklerin çoğunluğu AB üyeliğini destekliyor. Türkiye'nin büyük ekonomisi ve yetenekli iş gücü olduğu için Türkiye'nin AB'ye değil AB'nin Türkiye'ye daha çok ihtiyacı olduğu düşünülüyor.

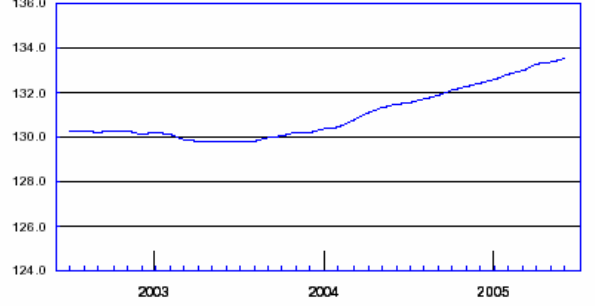
ABD İstihdam Verileri

Haziran ayında, ABD’de tarım dışı istihdam 146.000 kişi artışla 133.5 milyona çıkarken mevsimsel olarak ayarlanmış işsizlik oranı düşüşünü sürdürerek yüzde 5’e indi. Böylelikle, işsizlik oranı son zamanların en yüksek değerine ulaştığı Haziran 2003’teki seviyesinin 1.3 puan altına inmiş oldu.

İşsizlik Oranı (Mevsimsel Ayarlanmış)
Temmuz 2002-Haziran 2005

Tarım Dışı İstihdam (Mevsimsel Ayarlanmış)
Temmuz 2002-Haziran 2005

Çalışma Bakanlığı’nın yaptığı açıklamaya göre başta profesyonel ve ticari hizmetlerle sağlık hizmetlerinde olmak üzere bordrolu istihdam bazı işkollarında artmaya devam etti. İmalat sektöründe ise 24.000 kişilik bir istihdam düşüşü yaşandı.

Ancak hanehalkı anketi sonuçlarına göre sırasıyla, 141.6 milyon ve 149.1 milyon seviyelerinde bulunan toplam istihdam ve çalışabilir işgücü büyüklüğünde önemli bir değişiklik olmadı. İstihdam/Nüfus oranı yüzde 62.7’deki seviyesini korurken işgücüne katılım oranı çok hafif bir düşüşle yüzde 66’7a geriledi.
bea.gov

Japonya: Mayıs Ayı İstihdam Verileri

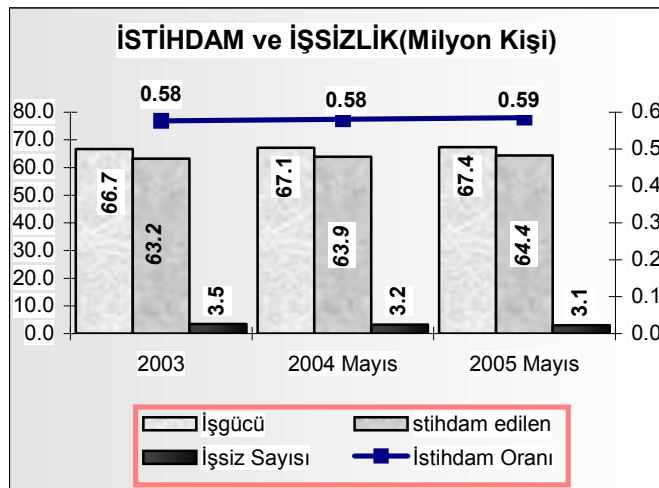
Japonya İstatistik Bürosunun açıklamalarına göre Mayıs ayında istihdam edilen kişi sayısı bir önceki yıla göre 460 bin kişi artarak 64 milyon 350 bin kişi oldu. İstihdam oranı ise (istihdamın 15 yaş ve üzeri nüfusa oranı) yüzde 59 ile bir önceki yılın 1 puan üzerinde gerçekleşti. Bu oran erkek nüfusta yüzde 70 olurken kadın nüfusta yüzde 47 seviyesinde kaldı.

İşgücü Durumu (Mayıs 2005)

	Milyon Kişi	Bir Önceki Yıla Göre Değişme	
		Bin Kişi	Yüzde
15 + yaş üzeri nüfus	110.1	130	0.1
İşgücü	67.4	340	0.5
İstihdam edilen	64.4	460	0.7
İşsiz Sayısı	3.1	- 120	-3.8
İşgücüne katılmayanlar	42.6	- 190	-0.4
İşgücüne katılım Oranı	61.2		0.2
İşsizlik Oranı(1)	4.6		-0.2
İşsizlik Oranı(2)	4.4		0.0

(1) Orijinal seri

(2) Mevsimsel olarak uyarlanmış ve bir önceki aya göre değişme

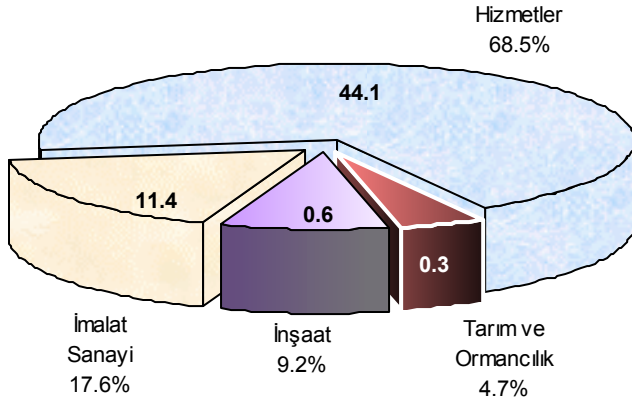

İşgücüne katılmayanların sayısı 190 bin kişi azalışla 42 milyon 580 bin kişi olurken yüzde 61.2 olan işgücüne katılım oranı ise geçen yıla göre yüzde 0.2 arttı.

Bir önceki yıla göre 120 bin kişi azalan işsiz sayısı 3 milyon 70 bin kişi oldu. Orijinal serilere göre yüzde 0.2 azalan işsizlik oranı da yüzde 4.6 olarak gerçekleşti.

Diğer taraftan mevsimsel olarak uyarlanmış işsizlik oranı Mayıs ayında bir önceki aya göre değişmeyerek yüzde 4.4’de kaldı.

İstihdamın Sektörel Dağılımı (Milyon kişi)

Mayıs ayında istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında ise; hizmetler sektöründe istihdam edilenlerin toplam istihdam içindeki payı yüzde 68.5 iken tarım sektöründe yüzde 4.7, imalat sanayiinde yüzde 17.6 ve inşaatı yüzde 9.2 oldu.

Kaynak: www.stat.go.jp, 1 Temmuz

Avrupa Merkez Bankası ve İngiltere Faiz Oranlarını Değiştirmede

Avrupa Merkez Bankası (AMB) ve İngiltere Perşembe günü yaptıkları toplantılarda faiz oranlarını değiştirmediler. AMB faiz oranlarını birbirini izleyen 25 nci ayda da yüzde 2 seviyesinde bırakırken İngiltere Merkez Bankası da 11 nci kez faiz oranlarını yüzde 4.75 seviyesinde tuttu.

AMB Londra’daki terörist saldırıların önemli bir ekonomik etkisinin olacağını beklemediklerini söyledi. AMB Başkanı Jean-Claude Trichet, gün boyunca diğer merkez bankası başkanları ile konuştuklarını ve mali piyasaların işlevlerine devam ettiklerini teyit ettiklerini, AMB’nın gerekli olduğu taktirde hızla hareket etmeye hazır olduğunu ifade ederek AMB’nın para politikasında küçük bir değişikliğin sinyalini verdi.

Trichet, AMB’nın hedefinin fiyat istikrarını sağlamak, güveni devam ettirmek ve “soğuk kanlılığı korumak” olduğunu belirtti. Bir ay önce Euro Bölgesi’nde büyümenin yavaşladığı yönünde artan belirtiler üzerine Trichet ilk defa halihazırda düşük olan faiz oranlarında bir indirimin mümkün olabileceğini ifade etmişti. Perşembe günü ise bir indirim veya artış hakkında ön açıklama yapmayacağını tekrarladı.

Trichet, son verilerin ekonomik büyümede “hafif iyileşme” olduğunu gösterdiğini, ancak hala aşağı yönlü risklerin mevcut olduğunu söyleyerek ekonomik faaliyetlerde sürdürülebilir canlanmanın henüz başlamadığını ifade etti.

Yüksek petrol fiyatları sebebiyle AMB'nın enflasyonist baskılarla ilgili endişeleri artarken Trichet, yıllık enflasyonun yüzde 2 olan hedefin altına düşmeyebileceğini, ancak 2005 yılının geri kalanında hedefe yakın olacağını söyledi.

İngiltere Merkez Bankası da faiz oranlarını birbirini izleyen 11 nci ayda değiştirmeyerek yüzde 4.75'te bıraktı. İngiltere'de faiz oranlarında bir indirim beklenmesine rağmen, ekonomistler Bankanın böyle bir adımı atmadan önce daha fazla bilgi için beklemeyi tercih ettiğini söylediler.

www.ft.com, 8 Temmuz

Fiyat Dalgalanmaları Ekonomileri Tehdit Ediyor

“Merkez Bankalarının Bankası” olarak da bilinen Uluslararası Ödemeler Bankası'nın (BIS) hazırladığı yıllık rapor, dünya ekonomisinin günümüzdeki durumu ile 1960'ların sonu ve 1970'lerin başındaki durumu arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyuyor.

BIS'e göre, 1960 sonu, 1970 başını kapsayan dönemde de günümüzde olduğu gibi krediler hızla artarken kısa ve uzun vadeli faiz oranları reel bazda düşük seyrediyordu. Amerikan Merkez Bankası'nın, federal fon oranlarını çeyrek puan artırarak yüzde 3.25'e yükseltmesi durumunda bile reel oranlar yüzde 5'in altında kalıyor. Geçtiğimiz yıl, Amerika'da daha yüksek kısa vadeli faiz oranları, parasal koşulları esnekleştirerek tahvil getirilerindeki düşüşle kısmen dengelenmişti. Bugün birçok ülkede sifıra yaklaşan reel faiz oranlarıyla paraya ulaşmak gerçekten fazlasıyla kolay görünüyor.

BIS, geçmişle ilgili diğer bir benzerliğin ise Amerika'nın gevşek para politikalarını diğer ülkelere yayması olduğunu ifade ediyor. 1960'larda Amerika, Bretton Woods sabit döviz kuru sistemi ile diğer ülkeleri kendi para birimlerini hasta dolar karşısında istikrarlı tutmaya zorlamıştı. Benzer şekilde geçtiğimiz birkaç yıllık dönemde doların değer kaybı, Çin ve diğer Asya ülkelerinin dolar rezervi biriktirmesine ve daha esnek bir para politikası yürütmelerine neden olmuştu. Tüm bunların sonucunda küresel likidite 1970'lerden bu yana görülen en hızlı artışını yaşıyor. Mal ve petrol fiyatlarındaki artış ise geçmiş dönem ve bugün arasındaki üçüncü benzerliği teşkil ediyor. 1970'lerin ekonomik krizinden önce olduğu gibi hükümetlerin bütçe açıkları da hızla artıyor.

Bununla birlikte BIS, geçmişteki gibi bir enflasyon patlamasının yaşanmayacağını düşünüyor. 1970'lerde politika hatalarından dolayı fiyatlar büyük oranda artmıştı. O günden bu yana politika yapıcılar, enflasyon artışının büyümeye zarar verdiğini acı bir şekilde öğrendiler. Merkez bankaları politikacıları bağımsız hale getirildi ve fiyat istikrarı, Merkez Bankalarının asli görevi haline geldi.

Öte yandan günümüzle ve 1960'ların sonu ve 1970'lerin başındaki ekonomik durum arasında bazı önemli farklılıklar da bulunuyor. Bugün zengin ekonomiler daha az petrole bağımlı ve küreselleşme ve yabancı üretim faktörü kullanımı, işçilerin pazarlık gücünü engellediği için ücret baskıları da azalıyor. Deregülasyon, yeni teknolojiler ve Çin'in küresel ekonomiye girişi, merkez bankalarının enflasyonu düşük seviyelerde tutmasını kolaylaştırarak birçok malın fiyatını düşürdü. Bu durum, artan petrol ve eşya fiyatlarına karşı enflasyonu daha az duyarlı kılıyor.

Gelecekteki Tehlikelere Karşı Dikkat Edilmeli

Enflasyona ilişkin büyük kaygılar taşımayan BIS, borç ve varlık fiyatlarındaki hızlı artıştan endişe duyuyor. Oysa bu durum, merkez bankasının enflasyonla mücadelede gösterdiği başarının bir sonucu. Enflasyonun düşük kalmasını sağlayan küreselleşme ve teknoloji sayesinde merkez bankaları faiz oranlarını geçmişte olduğu kadar yükseltmek zorunda değil.

Son otuz yıl içinde meydana gelen diğer bir değişiklik ise mali sistemlerin liberalleştirilmesi ve böylece ekonomik büyüme sırasında borçlanmanın kolaylaşmasıdır. Ucuz para ve liberalleşmiş mali sistem, son yıllardaki borç ve varlık fiyatlarındaki artışların nedenini açıklıyor. BIS'in en büyük endişe kaynaklarından biri de konut fiyatları. BIS, konut fiyatları ve hane halkının borç miktarının ileride küresel ekonomik ve mali sorunlara yol açabileceğinden endişeleniyor. Amerika'nın mali piyasalarda ve hane halkının borçlanmalarında risk almaması için faiz oranlarını yükseltmesi gerektiğini kaydeden BIS, konut fiyatları ve borçlardaki artışın tüketici harcamalarına zarar verdiği inancında.

BIS, politika üreticilerin gelecekteki dengesizlikleri önlemek için mevcut politika çerçevelerini değiştirmek zorunda olduklarını vurguluyor. BIS'e göre enflasyonu hedef almak yeterli değil. Enflasyon artmasa bile aşırı borç artışını engellemek için faiz oranlarını yükseltmek gerekiyor. Bankalar, ekonomik büyüme dönemleri sırasında daha fazla sermaye artırmaya teşvik edilmeli.

Fed, bir merkez bankasının temel görevinin enflasyonu kontrol altında tutmak olduğu gerekçesiyle yıllardır BIS'in tavsiyelerine uymayı reddediyor. Ancak Fed'in buzağının sadece görünen yüzünü dikkate alarak önündeki riskleri görmemesi, ülke ekonomisi açısından ciddi bir tehdit unsuru olarak değerlendiriliyor.

The Economist,2 Temmuz ,Syf:6

Amerikan Ekonomisinin Görünümü Ekonomistleri Endişelendiriyor

The Wall Street Journal'ın tahmin araştırmalarına katılan 56 ekonomist, ABD'nin ekonomik görünümüne ilişkin kaygılarını dile getirdiler. En önemli görevi, enflasyonu merkez bankasının sınırlarında tutmak için büyümeyi tehdit etmeyecek şekilde para politikalarını sıkılaştırmak olan Amerikan Merkez Bankası'nın kısa vadeli faiz oranlarındaki artışı ne zaman durduracağı ise ekonomistlerin en temel kaygılarını oluşturuyor. Federal fon oranını * çeyrek puan artırarak yüzde 3.25'e yükselten Fed'in gelecek 12 ay içinde bu oranı üç kez daha artırarak yüzde 4'e çıkarması bekleniyor.

The Wall Street'in araştırmasına katılan 56 ekonomist, gelecek 12 ay içinde daha yavaş bir büyüme ve tehlikesiz oranlarda enflasyon öngörüyor. Amerika'nın GSYİH'sının yılın geri kalanında yüzde 3.5 oranında ve gelecek yılın ilk yarısında yüzde 3.3 oranında artması bekleniyor. Büyüme oranı, geçtiğimiz sekiz dönemin yedisinde yüzde 3.5'i geçmişti.

Enflasyonist baskıların devam etmesi beklenmekle birlikte ekonomistlerin çok azı enflasyonun kontrol dışına çıkacağı tahminini yürütüyor. Her ay 180.000 iş sahasının yaratılması ile birlikte işsizlik oranının gelecek Mayıs'a kadar bugünkü yüzde 5.1'lik düzeyinden yüzde 5'e düşürüleceği ve tahmin ediliyor.

* Çevirenin Notu: Federal Fon Oranı (Federal Fund Rate); ABD'de finansal kurumların gecelik bazda borçlanmalarını gerçekleştirildikleri piyasa faiz oranıdır.

Ekonomistlerin diğ er endiş e kaynakları ise yüksek petrol fiyatları, konut piyasasında yaşanan patlama ve rekor düzeyde ticaret açığı. Çin'in bir ekonomik güç olarak yükseliş inin tahminlerinde kullandıkları ekonomik modelleri nasıl etkileyeceğini de merak eden ekonomistler, 20 yıla yakın bir süredir Amerikan para politikasını başarıyla yürüten Fed Başkanı Alan Greenspan'ın önümüzdeki yıl Ocak ayında görevinden ayrılmasının da ekonomide olumsuz etkileri olabileceğ inden endiş e duyuyorlar.

Araştırmaya katılan 56 ekonomistin on biri, en büyük endiş e kaynaklarının konut piyasasında yaşanan patlama olduğunu ifade ediyorlar. Barclay's Capital Baş ekonomisti Dean Maki, artan konut fiyatlarının da etkisiyle geçtiğ imiz yıl boyunca hanehalklarının net servetinin yaklaşık 4 trilyon dolar arttığını kaydediyor. Ancak hane halkının servetlerinin büyük kısmı konuta bağ lanmış olduğ undan konut piyasalarında yaşanacak bir kriz, ekonomistlerin negatif servet etkisi olarak adlandırdığı varlık değerlerinde düş üş e ve buna bağ li olarak tüketim harcamalarında azalmaya yol açabilir.

On ekonomist, ABD'nin Çin ithalatı ve Avrupa ile Japonya gibi yavaş geliş en ekonomilere yaptığı ihracatın yol açtığı rekor düzeydeki ticaret açığından, diğ er 11 ekonomist ise yüksek petrol fiyatlarından endiş elendiklerini kaydediyor.

GSYİH'nın bu yılın geri kalanında yaklaşık yüzde 3 büyümesi bekleniyor. Ekonomistler, tüketici güveninin hassasiyetinden kaygılanırken önemli ekonomik göstergeler düş üş gösteriyor. Fed'in parasal disiplini yavaşlatması ve karlılık rakamlarının görünümü borsayı olumlu etkiliyor. Şirket karlarının 2005'de yüzde 11.8 ve 2006'da yüzde 6.1 artması bekleniyor.

Araştırmaya katılan ekonomistlerin 35'i, işgücü maliyetlerindeki artışın enflasyon baskılarının arttığına dair bir işaret olabileceğ inden kaygılanıyor. Bu durum, Fed'in sıkı para politikasına devam etmesine yol açacaktır. Diğ er bir belirsizlik kaynağı ise uzun vadeli faiz oranlarının gidiş atı. Ekonomistler, halen yüzde 4 olan 10 yıllık ABD Hazine kağıtlarının getirilerinin yılın sonuna kadar yüzde 4.6'ya ve gelecek yüzde 4.8'e yükseleceğini tahmin ediyorlar. Ancak ekonomistler, geçmiş yıllarda uzun vadeli faiz oranlarının yükseleceğı yönünde tahmin yürütmüş, fakat bu tahminleri tutmamıştı. Uzun vadeli faiz oranları beklenmedik bir şekilde düşerse konut sahipliğ inin finansman maliyetinin düşmesi nedeniyle konut piyasasında daha büyük bir patlama yaşanabilir.

Uzun vadeli faiz oranlarının düşmesi, borsada "ters getiri eğrisi" olarak bilinen ve kısa vadeli faiz getirilerinin uzun vadeli faiz getirilerine oranla daha yüksek olduğu bir durumu ortaya çıkaracaktır. Geçmişte, ters getiri eğrisi, resesyon sinyali olarak görüldüğ ünden Greenspan'ın görev başındaki son günlerinde Fed böyle bir durumla karşılaşmak istemeyecektir.

The Wall Street Journal, 1-3 Temmuz,Syf:1-8

Amerikalı Yatırımcılar Küresel Yatırımları Artırıyor

Doların değerinin yükselmesi deniz aşırı hisseleri olan ABD'li yatırımcıların portföylerine zarar verse de yatırımcılar yurt dışına yönelmekten vazgeçmiyorlar. Derin, likit piyasalar arayan fon yöneticileri, Avrupa hisselerine yöneliyor. ABD Hazine verileri, bu yılın ilk çeyreğ inde Amerikalıların Avrupa ve İngiltere borsalarından net 38.3 milyar dolarlık hisse satın aldığına ortaya koyuyor.

Merkezi Washington'da bulunan Investment Company Institute verilerine göre son beş aylık dönemde Amerikalılar ABD borsasına yatırım yapan fonlardan çok dünya borsa fonlarına para akıttı. Öte yandan Citigroup Smith Barney'den Avrupa Hisse Senetleri stratejisti Hasan Tevfik, son 12 ay içinde Avrupalı yatırımcıların, Avrupa yatırım fonlarından çektikleri paranın yatırdıkları paradan daha fazla olduğuna dikkat çekiyor. Tevfik'e göre bu sıra dışı durum, bu yıl Avrupa sermaye piyasalarını yönlendiren unsurun Avrupalı perakende yatırımcılar olmadığını gösteriyor.

Avrupa hisselerinde yabancı yatırımcılara cazip gelen üç özellik; ucuzluk, canlı fiyat yapısı ve Amerikalıların doların değer kaybedeceği yönündeki inanç olarak sıralanıyor.

Ancak yatırımcıları cezbeden üçüncü unsur olan döviz kuru, son yıllarda değişik eğilimler izliyor. Amerikan doları, euro karşısında üç yıllık düşüşün ardından 2005'te yüzde 11 yükseldi. Yine de bir çok yatırımcı ve analist ABD'nin aşırı ticaret ve bütçe açığından dolayı doların tekrar düşeceğini tahmin ediyor. Doların geleceğine güven duyulmadığı için Amerikalıların yurt dışına yatırım yapması tavsiye ediliyor.

Euro Pasific Capital Başkanı Peter Schiff, bir çok yabancı piyasanın, şirketlere ABD'den daha fazla kar payı getirisi ve daha düşük fiyat-kazanç oranı sunduğunu kaydediyor. Schiff, bu nedenle de yatırımcıların yabancı varlıklarını çeşitlendirerek daha yüksek cari getiri sağladıklarını vurguluyor.

Bazı profesyoneller, yurtdışına yatırım yapmanın, zannedildiği kadar yüksek düzeyde faydaları çeşitlendirme avantajı sağlamayacağını kaydederken buna gerekçe olarak da giderek küreselleşen dünyada zaten borsaların aynı yöne hareket etmekte olması gösteriliyor. Amerikalı yatırımcılar bu anlamda diğer yatırımcılara önderlik ediyorlar. J.P.Morgan Avrupa Piyasaları stratejisti Tim Harris, borsa riski eğiliminin Amerikan piyasaları tarafından belirlendiğini kaydederken ABD faiz oranları yükselirken Amerikalı yatırımcıların riskli varlıklara para yatırmaktan kaçındıklarının altını çiziyor.

The Wall Street Journal, 30 Haziran, Syf:1-5

Almanlar Yabancı Alımlardan Rahatsız

Amerikan ve İngiliz şirketlerinin saldırgan rekabet yöntemleri, Almanların serbest piyasa kapitalizmine karşı tepkilerini yoğunlaştırıyor. Bazı ekonomistler ve yabancı yatırımcıların dünyanın üçüncü büyük ekonomisinin ekonomik durgunluğu sonlandırmak için daha serbest piyasalara ihtiyaç duyduğunu belirttiği bir dönemde Almanya'da ekonomik değişikliklere karşı düşmanlık artıyor. Birçok yapısal bozukluklardan ve eski üretim tabanına bağlı kalındığından dolayı Almanya'da işsizlik oranı artarken büyüme yavaşlıyor.

2003'ten bu yana Sosyal Demokratlar, Almanya'nın tıkanan refah sistemi ve katı emek piyasasına ilişkin halk tarafından kabul görmeyen değişiklikler gerçekleştirmesine rağmen daha hızlı büyüme teşvik edilemiyor. Bu yılın başında beş milyona ya da iş gücünün yüzde 12'sine ulaşan işsizlik oranı artmaya devam ediyor. Bu oran, 1930'dan bu yana yaşanan en yüksek oran. Ekonominin bu yıl sadece yüzde 1 oranında büyüyeceği tahmin ediliyor ki bu oran istihdamı artırmaya yetmeyecek kadar düşük. Almanya'nın ekonomik zayıflığı komşularına da zarar veriyor. Avrupa'nın genelinde görülen düşük büyüme hızı ise küresel ekonomiyi olumsuz etkiliyor.

Alman şirketleri, yüksek maaşlı Alman işçilerini işten çıkarırken ve Polonya ve Çin gibi ülkelere fabrikalar açıyor. Bazı şirketlerdeki kar oranları artıyor. Almanya borsa endeksi, son

iki yıl içinde yüzde 80 artış kaydetti. Ancak işten çıkarmalar, Almanya'da işsizliği ve iş dünyasının yapısı ile ilgili şüpheleri körüklüyor. Kamuoyundun gelen olumsuz tepkiler, Başbakan Schröder'in yeni düzenlemelerinde geri adım atmasına neden oldu.

Serbest piyasalara karşı takınılan olumsuz tutumun Batı Avrupa'ya yayılması, geçen ay Avrupa Birliği anayasasının reddedilmesine yol açtı. Anayasayı eleştirenler, anlaşmanın kontrolden çıkan Amerikan kapitalizmini güçlendireceği ve Avrupa sosyal modeline zarar vereceğini savunuyorlar. Serbest ve korumacı piyasa taraftarları arasındaki görüş ayrılıkları geçtiğimiz haftalarda yapılan AB zirvesinin de başarısızlıkla sonuçlanmasına yol açtı.

II Dünya Savaşından sonra Batı Almanlar, kapitalizmin olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak amacıyla sosyal piyasa ekonomisini oluşturdu. İşçiler şirket yönetim kurullarında söz sahibi oldu. Birçok insan orta ölçekli aile şirketlerinde çalışmaya başladı. Ancak, 1970'lerin ortasında ekonomik büyüme yavaşlamaya ve işsizlik oranı artmaya başladı. Ücretler üzerinden alınan yüksek vergiler, yeni iş sahalarının oluşturulmasını engelledi. 1990 yılındaki birleşme ve Batı'nın daha fakir Doğu'ya uyguladığı sosyal korumalar, sıkıntıları daha da artırdı.

1990'ların sonunda Almanya, ABD'deki uygulamaları taklit ederek durumunu düzeltmeye başladı. Hükümet, şirket iştirakleri üzerindeki sermaye kazanç vergilerini azalttı. Böylece şirketlerin çapraz hisse sahipliklerinden vazgeçip borsa disiplinine uymalarının sağlanması hedeflendi. Devlet tekelleri özelleştirildi ve vatandaşlar hisse almaya teşvik edildi. Ancak Almanya henüz canlanmadı. Almanlar, ekonomik sorunların sorumlusu olarak kar elde etmek uğruna Almanya'nın daha insancıl kapitalizm rüyasını harcayan yöneticilerini ve iş sahiplerini görüyorlar.

The Wall Street Journal,30 Haziran,Syf:1-6

Hedge Fonlar Yakın Takibe Alınıyor

Hedge fonlar, en parlak dönemini yaşadığı 2002 yılının ardından eskisi kadar yüksek getiri sağlamadığı halde bu fonlara yönelen yatırımcıların tabanı genişledikçe piyasa düzenleyicileri bu tür fonları kontrol altına almak için girişimde bulunmaya çalışıyorlar. Almanya'da hedge fonların kontrol altına alınmak istenmesinin gerekçesi bu fonların ortaya çıkmasıyla birlikte sıkıntıya düşen Alman şirketlerini korumak. Öte yandan Almanya dışındaki ülkelerde hedge fonların yakın takibe alınmasının nedeni değeri 1 trilyon doları bulan ve New York ve Londra borsalarında işlem hacminin üçte biri ile yarısı arasında bir paya sahip olan bu sektörün şeffaflığını sağlamak. The Economist dergisi, 2 Temmuz sayısında düzenleyici kurumların hedge fonlara yaklaşımına ilişkin bir değerlendirme yayınlamış olup sözkonusu değerlendirmenin özeti aşağıda yer almaktadır.

İngiltere'de Mali Hizmetler Otoritesi, hedge fonların kendi başına hareket eden, kontrolsüz bir piyasaya dönüşmesini engellemek için dünya çapında piyasa düzenleyicisi konumundaki kurumların birlikte çalışması çağrısında bulundu. ABD Sermaye Piyasası Komisyonu ise, hedge fonlarla ilgili ülke içinde yaşanan problemlerle uğraşmakla meşgul.

Son dönemde yaşanan iki olay, hedge fonların düzenlemeye tabi tutulmasına ilişkin eğilimlere yol açtı. İlk olarak Nisan ve Mayıs aylarında kredi türevleri* ve değiştirilebilir tahvil (convertible bond) konularında yaşanan sıkıntılar, şirketler açısından ciddi zararlara yol

* Çevirenin Notu: Kredi türevi (credit derivative): iki taraf arasında kredi riskini bir taraftan diğer tarafa transfer etmeye yönelik bir anlaşmadır. Riski transfer eden taraf, riski yüklenen tarafa bir bedel ödemek durumundadır.

açtı. Bunun üzerine o tarihten itibaren aralarında London Bailey Coates'a ait Cromwell Fund, Amerikan Marin Capital ve Singapur'daki Aman Capital Global Fund dahil birçok fon yönetimi iflas noktasına geldi. Ancak yukarıda bahsi geçen sıkıntıların etkilerinin beklendiği kadar yayılmaması nedeniyle hedge fon getirileri tekrar artış göstermeye başladı.

İkinci ve daha önemli gelişme ise hedge fonların yatırımcı tabanındaki genişlemelerdir. Önceleri Yale University Fonu gibi süper zengin kurumların ilgi alanına giren hedge fonlar, giderek aşırı zengin olmamakla birlikte iyi durumda sayılabilecek bir grup -ki bu grubun varlık miktarı 1-5 milyon dolar arasındadır- ve kurumsal yatırımcılar arasında da popüler olmaya başladı.

Amerikan araştırma firması Tremont Capital'den Barry Colvin, birkaç yıl önce hedge fon akımlarının dörtte birini kapsayan kurumsal yatırımcıların bugün itibariyle yeni hedge fon akımlarının yarısından fazlasını içerdiğini kaydediyor.

Fonlara ilgi duyan yatırımcıların birçoğu işe hedge fonlarla başlamayı tercih ediyorlar. Bu tür yatırımcılar bilinmeyen bu piyasaya dolaylı yoldan yatırım yapmayı tercih ederken büyük kurumsal yatırımcılar bu fonlara doğrudan yatırım yapma eğilimindedir. Hedge fonlar, yatırım fonları gibi diğer fonların tabi oldukları düzenlemelerden muaf olmaları dolayısıyla giderek daha fazla artan sayıda yatırımcının ilgisini çekiyorlar. Bugün artık Amerika'da sıradan bir yatırımcı için hedge fon piyasasına girmek kolay değil. Bu fonlara yatırım yapabilmek için yatırımcının en az 1 milyon dolar değerinde varlığı ve yıllık en az 200.000 dolar geliri olması gerekiyor. Ancak hedge fonların bazıları nitelikli yatırımcılar sözkonusu olduğunda çok daha küçük miktarları kabul edebiliyor.

Hedge fonların yatırımcı tabanının genişlemesi, bu piyasanın takibini de beraberinde getiriyor. Geçtiğimiz hafta yatırım ortaklıkları hakkında internet üzerinden bilgi veren Morning Star, kendi web sayfasında üyelerinin 1600 hedge fon'u takip edebileceklerini ilan etti. Bir diğer yatırım fonu veri sağlayıcısı Lipper, HedgeWorld adını verdiği bir online araştırma şirketi kurdu.

Hedge fonlara en yoğun yatırım akımı 2002 yılında gerçekleşmişti. O zamandan bugüne kadar hedge fonlara yatırım akımı ile birlikte getiriler de düştü. Hedge fonların en parlak döneminin sona erdiği bir bu günlerde piyasa düzenleyicilerinin bu sektörü kontrol altına alma girişimleri, ironik bulunuyor.

The Economist, 2 Temmuz, sayfa: 71,72

Bank of America MBNA İçin 35 Milyar Dolar Ödeyecek

Bank of America dünyanın en büyük kredi kartı şirketlerinden MBNA'yı 35 milyar dolara satın alıyor. MBNA hissedarlarına nakit ve hisse senediyle ödeme yapan Bank of America, birleşme sonunda ABD'nin en büyük kredi kartı şirketlerinden biri oluyor. MBNA'nın satın alınması, JPMorgan Chase ve Citigroup gibi ABD kredi kartı endüstrisine hükmeden mali hizmetler devlerine karşı tehlikeli bir rakip oluşturuyor.

Bank of America yöneticisi Ken Lewis, MBNA'nın kredi kartı basımı dışındaki işlerde başarılı olmadığını düşündüklerini ve satın almadan sonra şirketin çok daha aktif hale geleceğine inandıklarını kaydetti. 2003 yılında FleetBoston Financial'ı 47 milyar dolara satın alan Bank of America bu kez de MBNA'yı satın alarak mali hizmetler sanayisinin faydalarına ve birleşmeler ile genişleme kapasitesine duyduğu güveni ortaya koyuyor.

MBNA Yönetim Kurulu Başkanı Bruce Hammonds, Bank of America'nın MBNA'yı satın almasıyla daha fazla genişleme için yeni piyasa kanallarının, müşterilerin, ürünlerin ve fırsatların doğacağını kaydediyor. 20 yılda küçük, yerel bir şirketten bir sanayi devine dönüşen MBNA, güvenilir müşteri tavanı oluşturan "üyelik kartlarının" basımıyla tanınırken Bank of America da birleşmelerde yüksek fiyatlar ödemesi ile biliniyor. Bu anlaşma da bir istisna değil ve MBNA'nın her hissesi için 27.50 dolar ödenecek. MBNA'nın satın alınmasıyla maliyetlerde iki yıl içinde 850 milyon dolar tasarrufu sağlanması bekleniyor. Birleşme sonrası Bank of America'nın ABD genelindeki 6000 şubesi, MBNA kredi kart müşterilerine kredi kartı dışında ürünler de satabilecek.

Alım işlemi, Bank of America'yı ABD genelinde yüzde 20 piyasa payı ile en büyük genel amaçlı kart basımı yapan şirket haline getirecek. Ayrıca bu satın alma sayesinde Bank of America, bölgesel bir banka olmaktan çıkıp küresel bir güç haline gelecek.

Bank of America	MBNA
Merkez Büroları: Charlotte, Kuzey Karolina	Merkez Büroları: Wilmington, Delaware
2004 geliri: 48.89 milyar dolar	2004 geliri: 12.33 milyar dolar
2004'te elde edilen kar : 14.14 milyar dolar	2004'te elde edilen kar: 2.68 milyar dolar
Piyasa değeri: 189.3 milyar dolar	Piyasa değeri: 26.9 milyar dolar
ABD'de kredi kartı piyasa payı: yüzde 8.6	ABD'de kredi kartı piyasa payı: yüzde 11.6

Kaynaklar: Şirketler, Nilson Report

Not: Piyasa payı, 31 Aralık'tan itibaren genel amaçlı kredi kartları içindir

Financial Times, 1 Temmuz, Syf: 1

The Wall Street Journal, 1-3 Temmuz, Syf: 1-8

Çin'in ABD'li Petrol Şirketine Yönelik Talebi Amerika'da Ulusal Güvenlik Tartışması Başlattı

Çin'in üçüncü büyük petrol üreticisi CNOOC'un, ABD'li petrol şirketi Unocal'u satın almak için 18.5 milyar dolar önermesi, ABD'de 'ulusal güvenlik' tartışması başlattı. Petrol devi Chevron da, Unocal'e yaklaşık 16.5 milyar dolarlık bir teklifte bulunmuştu. CNOOC'un Unocal'a sunduğu öneri kabul edilirse Çin tarihinin en büyük yabancı şirket satın alma operasyonu gerçekleşmiş olacak.

Amerikan şirketi Unocal'un Çin'in üçüncü büyük petrol şirketi tarafından satın alınmak istenmesi, ABD yetkililerini önlem almaya teşvik ediyor. Hedef ne olursa olsun Çin'in şirket satın alma işlemlerinin diğer ülkelere göre daha fazla incelenmesi gerektiği düşünülüyor. Cnooc'u satın alma operasyonu, teknoloji konuları yerine petrol kaynaklarına sahip olma hedeflerine dayandığı için eşi benzeri görülmemiş bir operasyon olacak. Bir çok ABD'li yetkili, Çin'in sadece petrol alma değil gelecekteki petrol kapasitesi üzerinde de kontrolü sağlama niyetinden rahatsızlık duyuyor. Bu gibi doğal kaynakların yabancılara satılmasının ulusal güvenlikle ilgili sorunlar doğurabileceğine inanıyor.

Cnooc anlaşmasının gözden geçirilmesinin ötesinde Kongre bir çok konuda Çin'e karşı daha sert önlemler almayı planlıyor. Ancak, Bush yönetiminin Çin ile ekonomik açıdan

mücadele etmek için kapsamlı stratejiler benimsemediği kaydediliyor. Çin'in Amerikan ekonomisi, Amerikan iş olanakları ve yaşam tarzı üzerindeki etkileri Amerikan halkını kaygılandırıyor.

Hazine Sekreteri John Snow, yuanın esnekliğinin artırılması yönünde Çin'in önlemler alması gerektiğini kaydederken Pekin'in, yuanın esnekliğini artırmak amacıyla önlemler almazsa Hazine'nin Çin'i manipülatif bir ticari ortak olarak göstereceğini sözlerine ekliyor. Hazine'nin böyle bir tavır sergilemesi, ABD ve Çin arasındaki para birimi tartışmalarını ve ekonomik ilişkilerde gerilimi daha da yoğunlaştırıyor. Şimdiye kadar, Bush yönetimi konuyla ilgili ekonomik diplomasi stratejisini tercih etti.

Cnooc ile ilgili tartışmalar, Bush yönetimi içinde Pekin'in askeri harcamalarının yarattığı tehlikeler ve yönetimin dünyanın en ücra köşelerine gücünü yayma, özellikle enerji kaynaklarını arama çabaları arasında ortaya çıktı. Örneğin, Çinli şirketlerin gelecek üç yıl içinde Sudan'daki petrol sondajı çalışmalarına 8 milyar dolar yatırım yapması bekleniyor. ABD'li yetkililer, Çin'in Sudan, İran ve Burma gibi yerlerde petrol araştırmaları yapmasının bu ülkelerdeki reform ve demokratikleşme çabalarını zayıflattığını düşünüyor.

Çin ekonomisi, ABD'li şirketler için yatırım ve üretim fırsatları sunuyor. Ancak, Washington'da bazı yetkililer ABD'nin Çin'e karşı artan bağımlılığından endişe duyuyor. Özellikle, büyük Çin şirketlerinin uluslararası satın alma anlaşmalarına katılması ekonomik açıdan endişelere yol açıyor.

Amerikan Kongresi ve Pentagon, Cnooc'un Unocal'u satın almasının ekonomik ve siyasi liderlik açısından ABD ve Çin arasında kaçınılmaz bir mücadele başlatacağına inanıyor. Ancak, birçok iş adamı ve akademisyen, Çin'in artan refah ve uluslararası ekonomik bağlarının Çin'i daha demokratik kılıp küresel istikrar için bir güç haline getireceğini düşünüyor.

The Wall Street Journal, 25-26-27 Haziran, Syf:1,2

Ruhani'nin İstifası İran-AB Müzakerelerini Tehdit Ediyor

İran Milli Güvenlik Yüksek Konseyi sekreteri Hasan Ruhani'nin istifasını sunduğu söylentileri, Avrupa-İran nükleer müzakerelerine gölge düşürüyor. Tahran'ın nükleer programıyla ilgili olarak İran'ın Avrupa Birliği ile 21 aylık müzakerelerini yürüten Hasan Ruhani'nin istifası, hassas bir aşamada olan müzakerelere zarar verebilir.

Geçen ay Muhafazakâr Mahmoud Ahmadi-Nejad'ın İran Cumhurbaşkanı olarak seçilmesini takiben Avrupalı diplomatlar, nükleer programa ilişkin müzakereler hakkında kötümser bir tutum sergiliyor. Ruhani'nin İran lideri Ayatollah Ali Khamenei'ye istifasını verdiğini kaydeden üst düzey bir yetkili, Ruhani giderse bütün müzakere heyetinin de gideceğini sözlerine ekliyor.

İlimli muhafazakârlardan oluşan müzakere heyetinin başkanlığını yürütmekte olan Ruhani, Avrupalı diplomatlar arasında güven ortamı yaratıyor.

Financial Times, 6 Temmuz, Syf:1

Yorumlar:

Türkiye Yol Ayrımında

1991 Körfez Savaşı döneminde ABD'nin Türkiye Büyükelçiliği görevini yürüten ve halen Ceuntury Foundation üst düzey yöneticisi olan Morton Abramowitz, 29 Haziran tarihli The Wall Street Journal gazetesinde yer alan makalesinde Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki Adalet ve Kalkınma Partisi'nin son birkaç yılda önemli başarılarla imza attığını ifade ederken Türkiye'nin doğru yolda ilerlemeye devam edebilmesi için Amerika ile ilişkilerinin güçlü kalmasının gerekli olduğunu vurguluyor. Aşağıda sözkonusu makalenin bir özeti yer almaktadır.

Türkiye'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK Parti hükümeti, iktidara geldiği 2002 tarihinden bugüne kadar başarısız politikacılar devrini tarihe gömerken birbirinden önemli başarılarla imza attı. Bu başarıların en önemlileri üç başlık altında toplanabilir. İlk olarak IMF'in de katkılarıyla hükümet, on yıldan fazla bir süredir devam eden yüksek enflasyona bir son vererek bir yandan da hızlı büyüme sağladı. İkinci olarak AB üyeliği anlamında önemli adımlar atarak Ekim 2005 itibariyle üyelik müzakerelerine başlanması yönünde AB'den bir tarih almayı başardı. Son olarak da AK Parti hükümeti, Türk politikasının sacayaklarından biri olan Kıbrıs konusunda adım atma cesaretini sergiledi. Hükümet, siyasi tepkiler almasına neden olsa da Kıbrıs konusunda ülkenin pozisyonunu değiştirdi.

Türkiye'nin doğru yolda ilerlemeye devam edebilmesi için Amerika ile ilişkileri de büyük önem arz ediyor. 2003 yılında Irak konusunda hükümet, en yakın müttefiki olan Amerika ile yollarını ayırdı. Parlatmentonun Amerikan birliklerinin İncirlik askeri üssü üzerinden Irak'a girmelerine izin vermemesi, ülke içinde memnuniyetle karşılanırken Amerika ile ilişkilere zarar verdi. Kamuoyunda görülen güçlü Amerika ve Yahudi karşıtlığı, Amerikan hükümetinin tepkisini çekti. Irak konusunda yaşanan anlaşmazlığın en büyük etkisi Türkiye'nin Kuzey Irak'ta etkinliğini kaybetmesi oldu. Ancak zaman içinde Türk hükümeti Irak ve Irak Kürtleri konularında Amerika ile işbirliği yapmanın kendi menfaatine olduğunu bilincine vardı. Türk-Amerikan ilişkilerinin çok eskilere ve güçlü bağlara dayandığının farkına varan Başbakan Erdoğan, Haziran ayında İsrail'e yapmış olduğu ziyaret ile ilişkileri güçlendirmeyi amaçladı.

Ancak hükümet, ilerlemekte olduğu yolda ne kadar doğru adımlar atarsa atsın ülke içinde etkili konumdaki milliyetçi ve laik kesimin güvenini kazanamıyor. İş dünyası ve askerlerin içinde olduğu bu gruplar, AK Parti'nin içten içe dini öğeleri Türklerin yaşamının içine daha fazla dahil etmeyi amaçladığına inanıyorlar. 2007'ye kadar genel seçim sözkonusu olmadığından tüm iç güçlere rağmen popülerliğini sürdüren bu partiyi başarısızlığa uğratabilecek tek şey bir ekonomik kriz olabilir. Halen hükümetin önünde çözülmesi gereken üç problem mevcut.

Hükümetin karşı karşıya olduğu ilk problem AB içinde önümüzdeki dönem yaşanacak gelişmelerin Türkiye'nin üyeliği üzerindeki muhtemel olumsuz etkileri. Her ne kadar Türkiye'nin AB üyeliği ihtimalinin ortadan kalktığını söylemek için henüz erken olsa da Fransa ve Hollanda halklarının AB anayasasını reddetmesi, Türkiye'nin üyeliği ihtimallerine gölge düşürdü. Ayrıca Almanya'da önümüzdeki seçimlerde Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkan Hıristiyan Demokratlar Birliği'nin iktidara gelmesine kesin gözüyle bakılıyor ki bu da Türkiye'nin AB yolunda tökezlemesine neden olacak bir gelişmedir. Öte yandan hükümet herşeye rağmen AB üyeliği yolunda reformları sürdürmeye kararlı olsa da kamuoyunda Üyelik ihtimaline gölge düşmesinin yarattığı karamsarlık, reformların sürdürülmesine direnç

gösterilmesine neden olacaktır. Ordunun hükümete olumsuz yaklaşımı da her an hükümet ile ordu arasında bir gerilim yaşanacağı yönünde tedirginlik yaratıyor.

Kamuoyunda endişe yaratan bir diğer husus Kıbrıs meselesi. AB'den gördüğü baskılar, AK Parti hükümetinin Kıbrıs konusunda ülkenin kırk yıldır sürdürdüğü politikadan vazgeçmesine neden oldu. Hükümetin Kıbrıs konusunda Birleşmiş Milletlerin çözüm yolunu kabul etmesinin bir nedeni de bu durumda AB ülkeleri ve Amerikanın Kıbrıs Rum kesimine uzlaşmayı kabul etmesi yönünde baskı uygulamasını sağlayacağı beklentisi idi. Ancak Kıbrıs Türklerinin kabul ettiği çözüm yolunu Kıbrıslı Rumların reddetmesi ve bundan dolayı siyasi olarak bir müeyyide ile karşılaşmaması, ülke içinde hükümete karşı önemli bir siyasi malzeme oldu.

Son olarak Irak konusundaki belirsizlikler hükümetin en önemli baş ağrılarından biri oldu. Irak'ın parçalanarak burada bir Kürt devletinin kurulması, her Türk hükümeti için büyük siyasi sorunlara yol açacaktır. Bu konuda ülkenin önünde çok da fazla seçenek mevcut değil. Irak'ta Kürt devletinin kurulmasını engellemek için yapılacak askeri bir müdahale, ABD ve Avrupa Birliği ile ilişkilere zarar verecektir.

Türkiye ile ABD arasında güçlü bir "stratejik ortaklık" olup olmaması elbette önemli bir konu. Ancak ülkenin iç meseleleri hükümet açısından çok daha önemli bir baskı unsuru. Özellikle AB'den kaynaklı bir kriz çıkması, hükümetin bugüne kadar gösterdiği çabalara büyük darbe olacaktır.

Gerek ABD gerekse AB Türkiye'nin içinde bulunduğu zor durumdan kurtulmasına yardımcı olmak durumunda. İşe ülkenin AB konusunda ilerleme kaydetmesi ve Amerika'nın Kıbrıs Türklerinin durumunu iyileştirmeye yardımcı olacak girişimlerde bulunması ile başlanabilir.

The Wall Street Journal, 29 Haziran

Türkiye'nin AB Üyeliği Zorlaşıyor

Quentin Peel, 30 Haziran tarihli Financial Times gazetesinde yayımlanan yorum yazısında, Türkiye'nin AB ile tam üyelik yolundaki zorlu süreci ele alıyor. Ekim ayında başlayacak müzakereler süresince ülkenin önüne çıkacak engellerden bahseden Peel, bu yolda Türkiye'ye destek olmak için Avrupalı liderlere büyük görev düştüğünü dile getiriyor. Makalenin özeti aşağıda yer almaktadır.

Fransa ve Hollanda'dan çıkan 'Hayır' oyları, aslında Türkiye'nin üyeliğiyle ilgili değildi. Fransız seçmenlerin sadece yüzde 6'sı, Hollandalıların da yüzde 3'ü, anayasayı reddetme gerekçeleri arasında Türkiye'yi de gösteriyordu. AB dönem başkanı İngiltere, Türkiye ile müzakereleri Ekim başlatmaya çalışırken, Almanya'da büyük ihtimalle Türkiye'nin üyeliğine açıkça karşı çıkan Angela Merkel'in Hıristiyan Demokratları ve onların ortağı konumundaki Bavyalı Hıristiyan Sosyal Birlik iktidara gelecek. Fransa'da Cumhurbaşkanı Jacques Chirac'ın can düşmanı ve muhtemel halefi, Nicholas Sarkozy, Türkiye'nin birliğe dahil olmaması gerektiğini kaydediyor.

Öte yandan Türkler Avrupa'nın, kendisini müzakerelere hazırlamak için muazzam bir siyasi ve ekonomik reform harekâtı gerçekleştiren bir ülkeye karşı 'oyunu adil oynaması' gerektiğinde ısrar ediyor. AB'nin üyeliğin önündeki duvarı, üye devletlerin Türkiye'nin katılımını hiçbir şekilde istememesinden dolayı yükselttiğinden korkuluyor. Bu süreçte Kıbrıs, son derece hassas bir mesele olarak öne çıkacak. Askerlerini Kıbrıs'ta tuttuğu sürece

Türkiye'nin Avrupa kulübüne katılımına izin verilmesi düşünülemez. Ancak çekilme ulusal bir yenilgi olarak görülecek.

Bir başka talep ise, Türkiye'nin doğudaki Ermenistan sınırını tekrar açması ve Türklerin 1915'te Ermenilere soykırım uyguladığına dair mazisi derinlere uzanan suçlamaya yönelik objektif bir soruşturmaya izin vermesi olacak. Bu konu Ankara'da fiilen bir tabuyken, Fransa ve diğer AB ülkelerinde büyük bir siyasi mesele niteliği taşıyor.

Bir kamuoyu yoklamasına göre, Türk nüfusunun yüzde 75'i AB üyeliğini desteklediğini söylüyor, fakat yüzde 80'i bunun ulusal egemenliğin kaybı anlamına gelmesi halinde hiç memnun olmayacağını belirtiyor. Egemenliğin bir kısmının Brüksel'e devredileceği fikri, seçmenlerden rağbet görmüyor. Yani bu durum, Türk halkı üzerinde sert bir şok etkisi yapabilir.

AB'de son genişlemenin hazmedilmemesi, seçmenleri ve hükümetleri daha savunmacı ve milliyetçi hale getirmiş durumda. Bu Türkiye'nin üyelik umutları açısından hiç iç açıcı değil. Diğer yandan, eğer AB'nin genişleme süreci durdurulursa, Türkiye'nin daha gevşek bir federasyona katılmaya itilmesi kolaylaşacaktır. Ankara'nın istemediği, ikinci sınıf bir üye olmak. Türkiye'nin üyeliği lehine öne sürülen jeopolitik argümanlar son derece güçlü: Birliğe ekonomik dinamizm, daha geniş bölgesel güvenlik ve küresel güç getirecek. Fakat işsizlik ve ucuz rekabetten endişe duyan seçmenlerin gündeminde böyle düşünceler hiç yok.

AB, eşit derecede kabul edilemez iki alternatif arasında kalmış durumda. Müzakere sürecini şimdi bırakmak, Türkiye'de hararetli bir milliyetçi tepkiye davetiye çıkarmak olacaktır. Fakat 10 yıl boyunca müzakere edip başarılı bir sonuca ulaştıktan sonra, Türkiye'nin üyeliğinin Fransa veya Avusturya'daki bir referandumla reddedilmesi çok daha kötü sonuçlar doğurabilir.

Eğer AB liderleri Türkiye'nin birliğe katılması gerektiğine gerçekten inanıyorlarsa, sokaklara inmek ve bu fikri seçmenlerine satmak zorundalar. Bu konuda kıllarını kıpırdatmayı topu haleflerine atmayı da tercih edebilirler.

Financial Times, 30 Haziran, Syf:17